

ORGANIZACIJA RADA I ZAŠTITA NA RADU

1 Prema Zakonu o zdravlju i zaštiti na radu, poslodavac je dužan da zaposlenom nabavi i izda na upotrebu sredstva za rad i **sredstva i opremu lične zaštite na radu** neophodne za njegovo radno mjesto:

a) samo ako za njih raspolaže sa propisanom dokumentacijom na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi, u kojoj je proizvođač, odnosno isporučilac naveo sve bezbjednosno- tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika na radu sa njima i da su obezbijeđene sve mjere zaštite koje su određene dokumentacijom u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu;	DA	NE
b) izuzetno, kada nije u mogućnosti da pribavi propisanu dokumentaciju navedenu pod a), može da je pribavi od pravnog lica ili preduzetnika registrovanog za obavljanje tih poslova.	DA	NE
c) bez obzira na postojanje propisane dokumentacije?	DA	NE

Da li se zaposleni smije rasporediti na radno mjesto na kojem nijesu obezbijeđene mjere zaštite na radu?	DA	NE
--	----	----

Ko je dužan da obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu koristi u skladu sa njihovom namjenom i da u postupku upotrebe primjenjuje propisane mjere zaštite:

a) poslodavac	DA	NE
b) sam zaposleni	DA	NE
c) poslodavac i zaposleni.	DA	NE

Da li zaposleni podliježe odgovornosti u slučaju nepridržavanja propisanih mjera zaštite i neizvršavanja obaveza utvrđenih zakonom i aktima poslodavca?	DA	NE
---	----	----

2 Kakvo je to **radno mjesto sa posebnim uslovima rada**:

a) Radna mjesta na kojima postoji povećan rizik od povređivanja, nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika	DA	NE
b) Radna mjesta koja zbog specifičnosti zahtjeva procesa rada uslovljavaju posebne zdravstvene i psihološke sposobnosti radnika na tom radnom mjestu	DA	NE
c) Specifični tehnološki procesi rada u kojima ne postoji mogućnost primjene pojedinih propisanih mjera zaštite na radu.	DA	NE
d) Svako radno mjesto na kojem se radi u blizini napona?	DA	NE

Ko propisuje koji poslovi se smatraju poslovima sa posebnim uslovima rada, kao i posebne uslove koje treba da ispuni zaposleni za rad na tim poslovima:

a) poslodavac	DA	NE
b) Organ državne uprave nadležan za poslove rada, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja	DA	NE

Kada poslodavac može rasporediti zaposlenog da radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada:

a) po sopstvenom nahodu	DA	NE
b) po želji zaposlenog	DA	NE
c) nakon što je prethodno utvrdio da zaposleni ispunjava propisane posebne uslove.	DA	NE

Koje faktore je poslodavac dužan uzeti u obzir prilikom raspoređivanja zaposlenog na radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom:

a) njegove sposobnosti, koje mogu uticati na zaštitu i zdravlje zaposlenog	DA	NE
a) njegove godine starosti i radnog iskustva na sličnim poslovima?	DA	NE

Obaveze zaposlenog na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada su:

a) da odmah obavijesti poslodavca, ako ocijeni da nije sposoban da radi takve poslove	DA	NE
b) da obavi zdravstveni pregled na koji ga je uputio poslodavac	DA	NE
c) da nastavi sa radom dok se periodičnim pregledom ne utvrdi njegova nesposobnost za rad na takvom radnom mjestu?	DA	NE

3 Za dolje navedeno, zaposleni ima:

a) pravo	DA	NE
b) obavezu	DA	NE
c) pravo i obavezu	DA	NE

- da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite na poslovima radnog mjesta na koje je raspoređen, kao i da se osposobljava za njihovo sprovođenje;

- da poslodavcu daje predloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima zaštite i zdravlja na radu;

- da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac, u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu i propisima iz oblasti zdravstvene zaštite ?

Zaposleni ima **pravo da odbije da radi**, ako:

a) prethodno nije upoznat sa svim opasnostima ili štetnostima, odnosno rizicima na radu ili ako mu poslodavac nije obezbijedio propisani zdravstveni pregled	DA	NE
b) prijeti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nijesu sprovedene propisane mjere zaštite, sve dok se te mjere ne obezbijede	DA	NE
c) na sredstvu za rad nijesu obezbijeđene propisane mjere zaštite i time mu je neposredno ugrožen život i zdravlje	DA	NE
d) mu nije jasan radni zadatak ?	DA	NE

Kada zaposleni odbije da radi dužan je da se pisano obrati poslodavcu:

a) sa zahtjevom za angažovanje inspekcije rada	DA	NE
b) radi preduzimanja mjera koje po mišljenju zaposlenog nijesu sprovedene?	DA	NE

Kada zaposleni odbije da radi, a **poslodavac smatra da zahtjev zaposlenog**

nije opravdan, poslodavac je dužan:

a) da odmah obavijesti Inspekciju rada	DA	NE
b) da odmah zaposlenog zamijeni drugim izvršiocem ?	DA	NE

- 4** Da li u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po život i zdravlje, zaposleni nakon što preduzme odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su mu na raspolaganju, ima pravo da napusti opasno radno mjesto, radni proces, odnosno radnu sredinu?
	DA	NE

Da li zaposleni:

a) može da započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i dr.)	DA	NE
b) može za vrijeme rada da koristi alkohol i druga sredstva zavisnosti?	DA	NE

U kojem slučaju se sredstva i oprema lične zaštite na radu isključuju iz upotrebe:

a) ako su neispravna	DA	NE
b) ako zbog nastalih promjena ugrožavaju život ili zdravlje radnika?	DA	NE

Ko vrši preglede i ispitivanja sredstva i oprema lične zaštite:

a) organizacije koje ispunjavaju propisane uslove u pogledu stručnih kadrova, tehničke opreme i načina vršenja određenih ispitivanja, na osnovu rješenja republičkog organa uprave nadležnog za poslove rada	DA	NE
b) organizacije mogu da vrše periodične preglede i ispitivanja za svoje potrebe bez upisa u sudski registar na osnovu rješenja republičkog organa uprave nadležnog za poslove rada ?	DA	NE

- 5** Kako se radnik pri raspoređivanju na radno mjesto upoznaje sa opasnostima, štetnostima i mjerama zaštite na radu:

a) poslodavac je dužan izvrši teorijsko i praktično osposobljavanje za bezbjedan rad zaposlenog po programu o osposobljavanju za bezbjedan rad koji sam donosi i da ga u toku osposobljavanja za bezbjedan rad upozna sa svim vrstama opasnosti na poslovima na koje ga raspoređuje i o konkretnim mjerama zaštite koje su potrebne radi otklanjanja opasnosti po život, odnosno oštećenje zdravlja; provjeru teorijske i praktične osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih poslodavac obavlja na mjestu rada.	DA	NE
b) poslodavac zahtijeva od zaposlenog da se osposobi za bezbjedan rad kod organizacije ovlaštene od nadležnog ministarstva ?	DA	NE

Kako se sredstva i oprema lične zaštite na radu smiju koristiti:

a) prema namjeni i da ih upotrebljavaju samo izvršioci kojima su povjerena	DA	NE
b) ako su ispravna, nezavisno kome su data na korišćenje?	DA	NE

Kakav je postupak u slučaju da zaposleni primijeti kvar i druge nedostatke koji bi mogli ugroziti bezbjednost rada:

a) da u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno, ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima,	DA	NE

nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih;

b) da u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavijesti Inspekciju rada, pisano ili usmeno, o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih?	DA	NE

6 Kakav je postupak kad zaposleni odbije da radi zbog toga što smatra da mu prijeti opasnost, a organizacija smatra da postupak radnika nije opravdan:

a) može zatražiti intervenciju Inspekcije rada i o tome obavijesti stručno lice poslodavca	DA	NE
b) može zatražiti od poslodavca promjenu mjesta rada?	DA	NE

Ovdje su navedeni mogući izvori opasnosti s obzirom na način povređivanja tj. na način na koji čovjek dolazi u dodir sa dijelovima postrojenja pod opasnim naponom; ako smatrate da ima netačnih navoda precrtajte ih:

- direktan dodir dijelova postrojenja pod naponom,
- približavanjem dijelovima postrojenja pod visokim naponom,
- previsoki dodirni napon kao posljedica kvara na izolaciji električnih uređaja niskog napona,
- previsoki napon dodira i napon greške uzrokovan prolazom struje kroz uzemljenje,
- indukovani napon,
- prelaz visokog napona na postrojenja niskog napona,
- električni luk,
- uticaj električnog i magnetnog polja na čovjeka,
- zaostali napon,
- uticaj elektrostatičkog polja,
- atmosferski prenapon.

7 Uloga **rukovodioca elektroenergetskog objekta** (šefa trafostanice i razvodnog postrojenja) u sprovođenju zaštite na radu, je:

a) da postavi osnovne mjere obezbjeđenja mjesta rada i ukloni ih poslije vraćene "dozvole za rad"	DA	NE
b) da vrši nadzor nad sprovođenjem mjera obezbjeđenja mjesta rada koje obavlja drugo ovlašćeno lice iz posade objekta ?	DA	NE

Uloga **odgovornog rukovodioca radova** na obezbjeđenju mjesta rada, je:

a) da, nakon što primi dozvolu za rad, prije početka radova obavezno provjeri sprovedene mjere obezbjeđenja i eventualno izvršiti dodatno obezbjeđenje	DA	NE
b) da obavi preostale mjere obezbjeđenja ili eventualno samoisključenje i sprovođenje kompletnih mjera obezbjeđenja mjesta rada	DA	NE
c) da obavezno upozna radnu grupu sa opasnostima u postrojenju ili na objektu i mjerama zaštite koje su preduzete ?	DA	NE

- 8 Koja zaštitna sredstva koristi rukovaoc postrojenja prilikom rukovanja sa ručnim pogonom prekidača?

Osnovna:

Dopunska:?

Koja zaštitna sredstva koristi rukovaoc prilikom rukovanja rastavljačem?

Osnovna:

Dopunska:?

- 9 Lična zaštita i kolektivna zaštitna sredstva kao zaštita od slučajnog dodira i njihova upotreba

9.1 Zaštitni šljem je:

a) osnovno zaštitno sredstvo	DA	NE
b) sredstvo dopunske zaštite	DA	NE

namijenjen je za zaštitu:

1) samo od povreda izazvanih udarom el. struje	DA	NE
2) samo od mehaničkih povreda	DA	NE
3) i od jednih i od drugih povreda ?	DA	NE

- 9.2 Visokonaponski pokazivači (indikatori, ispitivači) napona služe da pomoću njih prije početka rada u VN postrojenju, u cilju osiguranja mjesta rada, provjeri beznaponsko stanje.

Kada se provodi provjera beznaponskog stanja u postrojenju:

a) prije isključenja	DA	NE
b) poslije isključenja, uzemljenja i kratkog spajanja	DA	NE
c) poslije isključenja a prije uzemljenja i kratkog spajanja?	DA	NE

- 9.3 Na koji se način može utvrditi beznaponsko stanje dijela postrojenja prije uzemljivanja i kratkog spajanja?

1.

(indikatorom napona koji odgovara naponskom nivou i vremenskim uslovima i čiju ispravnost treba utvrditi neposredno prije primjene)

2.

(prebacivanjem tankog provodnika preko faznih provodnika puškom za nabacivanje, i to samo kod jednosistemskih vodova)

3.

(mjerno-pokaznim instrumentima na komandnoj tabli)

- 9.4 Šta treba da uradi zaposleni koji namjerava da koristi indikator prije njegove upotrebe i da li je obavezno da prilikom rada koristi dopunska zaštitna sredstva:

a) da provjeri da li je indikator namijenjen za korišćenje za nominalni	DA	NE

	napon i frekvenciju postrojenja na mjestu rada		
	b) da provjeri da li je indikator ispitan, označen i u roku važenja ovjere	DA	NE
	c) da pregleda i utvrdi da li je izolaciona motka oštećena i suva	DA	NE
	d) da ispita ispravnost tinjalice ručnim generatorom	DA	NE
	e) nije obavezan da koristi dopunska zaštitna sredstva jer radi sa osnovnim zaštitnim sredstvom punog izolacionog nivoa	DA	NE
	f) obavezan je da koristi: gumene rukavice za električare klase I, gumene rukavice za električare klase II, izolacioni šljem, zaštitna elektroizolaciona obuća ?	DA	NE
10.1	Uklopna motka, koja se u nekim starijim postrojenjima koristi kod upravljanja rastavljačem na ručni pogon, je:		
	a) osnovno sredstvo zaštite	DA	NE
	b) dopunsko sredstvo zaštite ?	DA	NE
10.2	Koje radnje rukovaoc treba da uradi prije manipulacije motkom:		
	a) da je očisti od eventualne prašine i pristupi manipulaciji	DA	NE
	b) da pregleda da li je oštećena i suva, da li ima naljepnicu o izvršenom dielektričnom ispitivanju i da li je u roku važenja ispitnog lista	DA	NE
	c) da pri korišćenju motke koristi dopunsko zaštitno sredstvo: gumene rukavice za električare klase I, gumene rukavice za električare klase II, izolacioni šljem?	DA	NE
10.3	Rukavice od izolacionog materijala ("rukavice za električare") primjenjuju se kod rada pod naponom, a smatraju se:		
	a) dovoljnim zaštitnim sredstvom za rad pod naponom	DA	NE
	b) zaštitnim sredstvom za rad pod naponom, uz preduzete ostale mjere zaštite?	DA	NE
11	Gumena obuća za električare je:		
	a) osnovno sredstvo zaštite	DA	NE
	b) lično zaštitno sredstvo	DA	NE
	c) dopunsko sredstvo zaštite	DA	NE
	d) kolektivno dopunsko zaštitno sredstvo ?	DA	NE
	Gumena obuća za električare se smatra:		
	a) dovoljnim zaštitnim sredstvom za rad pod naponom	DA	NE
	b) zaštitnim sredstvom za rad pod naponom uz preduzete ostale mjere zaštite?	DA	NE
	Prenosne naprave za uzemljivanje i kratko spajanje su namijenjene:		
	a) za obezbjeđenje mjesta rada	DA	NE
	b) kao lično zaštitno sredstvo?	DA	NE

Presjek bakarnog užeta bira se prema dozvoljenoj struji kratkog spoja (u kA) i njenom trajanju (u sekundama) a stezaljke moraju da izdrže očekivana termička i dinamička naprezanja struje kratkog spoja.

Smiju li stezaljke i priključni djelovi biti zavarivani ili lemljeni? DA NE

Smiju li se ponovo koristiti prenosne naprave za uzemljenje koje su bile izložene struji kratkog spoja? DA NE

Prenosne naprave za uzemljivanje i kratko spajanje uvijek prvo treba spojiti na _____, a potom na isključene _____.

12 Tablice bezbjednosti se dijele na:

- tablice opasnosti DA NE
- tablice zabrane DA NE
- tablice zabrane DA NE
- tablice obavještenja ? DA NE

Da li je sljedeći navod tačan:

Simbol munje je znak opšteg upozorenja na opasnost od električnog napona: simbol munje je uvijek crvene boje! DA NE

Svaka manipulacija se sastoji iz ____ (upiši broj) radnje, i to: DA NE

- a) pripremne radnje DA NE
- b) manipulacije DA NE
- c) završne radnje? DA NE

13 Pripremne radnje za manipulacije u postrojenju imaju za cilj upoznavanje sa sistemom napajanja, uklopnim stanjem rasklopnih aparata i njihovim poređenjem sa dobijenim nalogom.

Ako se manipulacija obavlja na licu mjesta, koje radnje je još potrebno uraditi:

- a) provjeriti mogućnost pristupa do ćelije, otključavanja vrata, mehanizama rastavljača DA NE
- b) prekontrolisati stanje zaštitne opreme i ličnih zaštitnih sredstava DA NE
- c) isključiti daljinsko upravljanje i APU prekidača kojim se manipuliše DA NE
- d) udaljiti osobe koje ne učestvuju u procesu manipulacije iz prostora gdje se manipuliše; ako treba da prisustvuju određuje im se mjesto sa koga mogu da prate tok manipulacije ? DA NE

14 Redosljed **manipulacija** je uslovljen rasklopnim mogućnostima aparata, i to:

a) isključenje strujnog kola: prvo isključiti rastavljače pa prekidač	DA	NE
b) uključenje strujnog kola: prvo uključiti rastavljače pa prekidač ?	DA	NE

15 Koje od navedeni radnji spadaju u **završne radnje**:

a) poslije završene manipulacije "na licu mjesta", pregledati da li su vrata ćelije zatvorena i da nije ostala neka oprema ili alat;	DA	NE
b) poslije završene manipulacije uključnja "na licu mjesta uključiti daljinsko upravljanje?	DA	NE

16 Obezbjedeње mjesta rada za rad u blizini napona i u beznaponskom stanju sprovodi se primjenom pet pravila sigurnosti ("zlatna pravila") u okviru osnovnih i dopunskih mjera obezbjeđenja mjesta rada. Navedite pravila po redosljedu obavljanja radnji:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

1. Isključi i vidljivo odvoj od napona
2. Spriječi ponovno uključenje
3. Utvrdi beznaponsko stanje
4. Izvrši uzemljenje i kratko spajanje
5. Izvrši ograđivanje mjesta rada i dijelova pod naponom.

17 Koliko lica – izvršilaca vrši manipulacije sa rasklopnim aparatima u visokonaponskom i niskonaponskom razvodu postrojenja, npr. postupke u primjeni "pet pravila":

a) jedno lice	DA	NE
b) dva lica	DA	NE
c) tri lica ?	DA	NE

Koje su uloge tih lica:

a) jedno lice je izvršilac manipulacije a drugo je pomoćnik izvršioca manipulacije	DA	NE
b) jedno lice vrši manipulaciju jednim aparatom a drugo – drugim?	DA	NE

U kojim situacijama su zabranjeni radovi pod naponom:

- ako na mjestu rada varnica može da izazove požar ili eksploziju	DA	NE

- u slučaju većih nevremena praćenih atmosferskim pražnjenjima, pri jačem vjetru (iznad 60km/h na visini iznad 3m)
- kod temperatura nižih od -18 i viših od +35°C
- u slučaju pojave jakih kiša, magle, snježnih padavina ?

DA	NE
DA	NE
DA	NE

18 Navedite podjelu elektroenergetskog postrojenja na zone:

----- I zona - zona slobodnog kretanja

----- II zona - zona manipulacije i kontrole

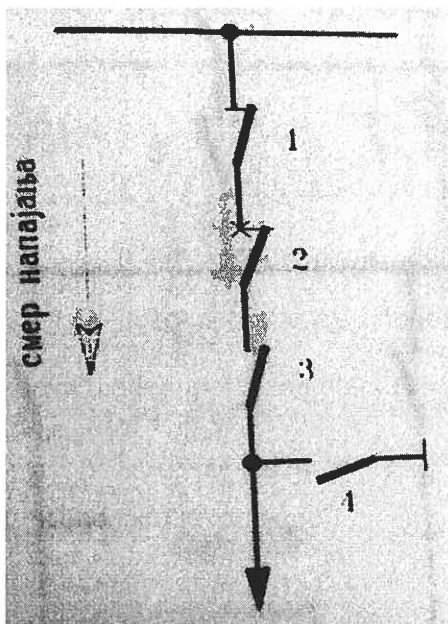
----- III zona - zona opasnosti

Kako glasi osnovni princip kod radova u beznaponskom stanju?

.....

“Sve je pod naponom dok nije uzemljeno i kratko spojeno”!

19 Za šemu na slici navedi redosljed manipulacija u postupku isključenja, uzemljivanja i kratkog spajanja i uključenja visokonaponskog voda:

Manipulacije **pri isključenju** (upišite radnju i broj aparata sa seme):

- isključiti prekidač (2)
- isključiti izlazni rastavljač (3)
- isključiti sabirnički rastavljač (1)

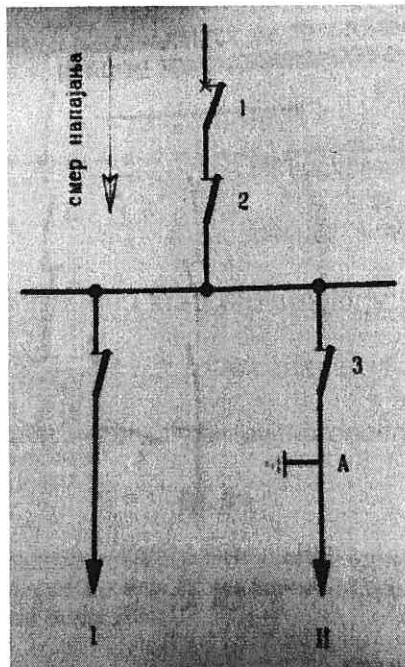
Redosljed manipulacija **pri uzemljivanju i kratkom spajanju**:

- izvršiti manipulacije (2, 3, 1)
- uključiti rastavljač za uzemljenje (4)

Manipulacije **pri uključanju:**

- isključiti rastavljač za uzemljenje (4)
- uključiti sabirnički rastavljač (1)
- uključiti izlazni rastavljač (3)
- uključiti prekidač (2)

- 20** Za šemu na slici navedi redosled manipulacija u postupku isključenja, uzemljivanja i kratkog spajanja (**u tački A**) i uključanja visokonaponskog voda:

Manipulacije **pri isključenju** (upišite radnju – isključi, uključi, postavi prenosni uzemljivača i upišite broj aparata sa seme):

- isključiti prekidač (1)
- isključiti rastavljač (3)
- uključiti prekidač (1)

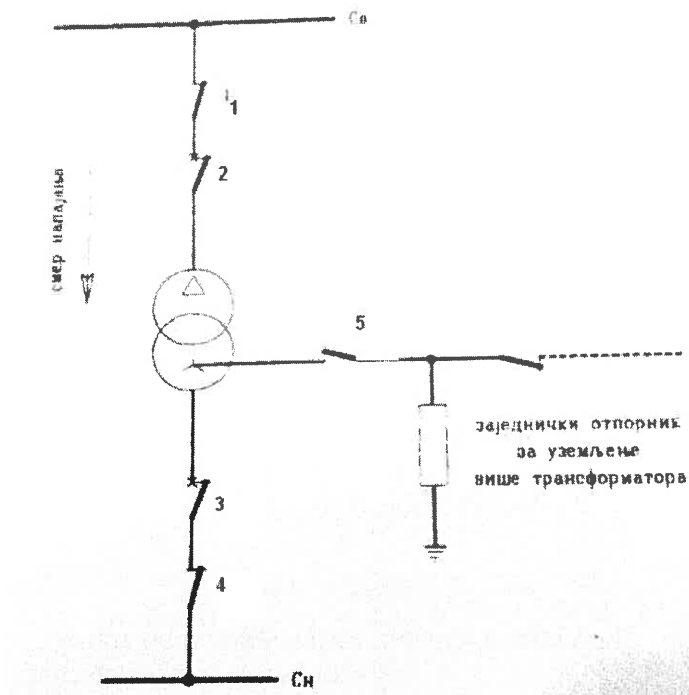
Redosljed manipulacija **pri uzemljivanju i kratkom spajanju:**

- izvršiti manipulacije (1 -3-1)
- postaviti prenosni uzemljivač u tački A

Manipulacije pri uključenju:

- skinuti prenosni uzemljivač u tački A
- isključiti prekidač (1)
- uključiti rastavljač (3)
- uključiti prekidač (1)

21 Za šemu na slici navedi redosled manipulacija u postupku isključenja, uzemljivanja i kratkog spajanja i uključenja energetskog transformatora:

Manipulacije pri isključenju (upišite radnju – isključi, uključi, postavi prenosni uzemljivača i upišite broj aparata sa seme):

- isključiti prekidač (2)
- isključiti prekidač (3)
- isključiti rastavljač (1)
- Isključi rastavljač (4)

Redosljed manipulacija pri uzemljivanju i kratkom spajanju:

- izvršiti manipulacije (2-3-1-4)
- isključiti rastavljač za uzemljenje neutralne tačke (5)
- postaviti prenosne uzemljivače između prekidača i transformatora na strani višeg i nižeg napona i između transformatora i rastavljača za

uzemljenje neutralne tačke (5)

Manipulacije **pri uključanju:**

- skinuti prenosne uzemljivače postavljene na dijelu sabirnica
- uključiti rastavljač za uzemljivanje neutralne tačke transformatora (5)
- uključiti rastavljač (4)
- uključiti rastavljač (1)
- uključiti prekidač (2)
- uključiti prekidač (3)

LITERATURA

1. Zakon o zaštiti i zdravlju na radu (Službeni list CG, 34/14)
2. Priručnik (zbirka pitanja i propisa) za polaganje stručnog ispita i ispita radne osposobljenosti radnika koji rade na poslovima tehničkog rukovođenja, tehničkog nadzora i rukovanja određenim energetske postrojenjima, Autori Branko Prentić i Gorjana Čeranić, Izdanje Elektroprivreda Crne Gore Nikšić 1995 godine
3. Uputstvo za bezbjedan rad u elektroenergetskim postrojenjima i na dalekovodima – Crnogorski Elektroprenosni Sistem Podgorica, mart 2010. god.
4. Uputstvo za bezbjedan rad u elektroenergetskim objektima – Elektroprivreda Crne Gore Nikšić
5. Zaštita i bezbjednost u elektrotehnici, Autor Branko Prentić, Pg 2003. god.